

خواندن درس به کمک دانش آموزان

پیشنهاد فعالیتی برای تدریس متن‌های کوتاه فارسی
در کتاب‌های «بخوانیم»

هرمز علی زاده

آموزگار کلاس پنجم ابتدایی، آبدانان

اشاره

نویسنده‌ی این تجربه، از علاقه‌مندان قدیمی مجله است که با تورقی در شماره‌های پیشین می‌توانید بارها نام و کارهای وی را مشاهده کنید. وی چند وقتی بود با ما مکاتبه نمی‌کرد. نگران بودیم مبادا قصوری از ما سرزده است که دیگر کارها و تجربه‌هایش را نمی‌فرستد. خدا را شکر، این‌گونه نبوده و تنها دغدغه‌های روزگار و سختی کار معلمی، آقای علی‌زاده را مشغول خود ساخته بود. وی علاوه بر تجربه‌های کوتاهی که در پی می‌خوانید، دست به کار جالبی زده و براساس الگوی ارائه شده در سلسله مطالب «آزوپ در کلاس درس»، برخی از افسانه‌های ایرانی را مناسب حال دانش‌آموزان ساخته و برای آن‌ها، «پرسش»، «فکر کنید، پاسخ دهید»، «جدول کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه» و «نقشه‌ی داستان» طراحی کرده است. همچنین ایشان چند لیکچر کلاسی، تعدادی سؤال خلاقیت‌محور و پیشنهادهایی برای تدریس درس تاریخ هم ارسال کرده‌اند که شایسته‌ی سپاس‌گزاری است.

پرونده
دفتر آموزش ابتدایی
دوره ی ۱۲
شماره ی ۶
اسفند ۸۷

* مرحله‌ی دوم: دانش‌آموزان را به گروه‌های دو نفره تقسیم می‌کنیم تا به نوبت متن درس را برای یکدیگر بخوانند؛ به‌طوری که کتاب مخاطب (شنونده) بسته باشد (تقویت روخوانی و پرورش مهارت گوش دادن).
* مرحله‌ی سوم: از هر عضو گروه می‌خواهیم، حدود ۱۰ تا ۱۵ کلمه‌ی مهم را از روی متن درس یادداشت کنند و به یکدیگر بدهند (تقویت املا).
* مرحله‌ی چهارم: هر نفر با کلمه‌های دوست خود، به دل‌خواه متنی را بسازد و مجدداً متن ساخته شده را به یکدیگر بدهند (تقویت انشا).
* مرحله‌ی پنجم: هر نفر از روی متن دوست خود، یک پرسش طرح کند و چنانچه پرسش طراحی شده به متن درس مربوط بود، آن را در کتاب بخوانیم، در جای مناسب، یادداشت کند (ارزش‌یابی).
ممکن است پیاده کردن روش بالا تا حدودی وقت‌گیر باشد، اما به‌کار گرفتن آن حداقل دوبار در طول تدریس سالانه، بی‌نتیجه نخواهد بود.

برای پرورش مهارت گوش دادن با دقت و همچنین معرفی کلمه‌های جدید درس‌های فارسی بخوانیم که کلید واژه هم محسوب می‌شوند و همچنین تقویت روخوانی، املا و انشاء، می‌توان به روش زیر عمل کرد:
* مرحله‌ی اول: دانش‌آموزان کتاب‌هایشان را می‌بندند و آموزگار درس را با صدای بلند و رسا می‌خواند. حدود دو سه دقیقه به دانش‌آموزان فرصت فکر کردن و تبادل نظر می‌دهد. سپس می‌گوید، این بار می‌خواهم درس را با کمک همه‌ی شما بخوانیم، به این صورت که من شروع به خواندن درس می‌کنم و گاهی کلمه‌های کلیدی، فعل‌ها، مترادف‌ها و حتی جمله‌های کوتاه را حذف می‌کنم یا جا می‌اندازم. شما باید بدون نگاه کردن به کتاب، به نوبت و به صورت شفاهی، موارد حذف شده را بیان کنید. اگر دانش‌آموزی جواب را نمی‌داند، نفر بعدی که دستش را بالا گرفته است، می‌تواند پاسخ دهد. هر دانش‌آموزی که پاسخ درست داد، بلافاصله پای تخته بیاید و پاسخ درست خود را بنویسد. (تقویت املا).